

ด้านศิลปะการแสดง การละเล่น งานรื่นเริงประจำปีของชาติพันธุ์ไทยลาวเวียง

ศิลปะการแสดง

รำแคน (เซ็งแคน) และวงแคน

หลังสงครามเจ้าอนุวงศ์สิ้นสุดลง กองทัพสยามได้กวาดต้อนครอบครัวชาวเวียงจันทน์และเมืองอื่นๆ เพลี้ยศึกได้นำ “แคน” พร้อมกับศิลปะการขับลำติดตัวมาด้วย ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ หลังจากสงครามเจ้าอนุวงศ์สิ้นสุดลงใน พ.ศ. ๒๓๗๐ กองทัพสยามได้ กวาดต้อนครอบครัวชาวเวียงจันทน์และเมืองอื่นๆ บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำโขงมาเป็นเชลยศึก โดยโปรดเกล้าฯ ให้อพยพเชลยศึกชาวลาวไปไว้ตามเมืองต่างๆ เช่น ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี นครชัยศรี และ พันสนิมคม เชลยศึกเหล่านี้ได้นำ “แคน” พร้อมกับศิลปะการขับลำติดตัวมาด้วย เพื่อลอบประโลมใจยามคิดถึงบ้าน ศิลปะดังกล่าวจึงเข้ามาแพร่หลายในสยามนับตั้งแต่บัดนั้น ศิลปะดนตรีและการละเล่นของลาวที่สยามเรียกว่า การเล่น “แอ่วลาว” หรือ “ลาวแคน” ได้แก่การขับลำที่มีการเป่าแคนประสานเสียง มี "หมอลำ" ทำหน้าที่ขับร้องและออกทำรำประกอบ และ "หมอแคน" ทำหน้าที่เป่าแคนประกอบเป็นทำนองเพลง

เพลง “ลาวแคน” หรือ “ลาวแพน” ดั้งเดิม ซึ่งเป็นเพลงของเชลยศึกชาวลาวที่ถูกกวาดต้อนลงมาอยู่ในกรุงเทพฯ หลังสงครามเจ้าอนุฯ ที่ถ่ายทอดความเคียดแค้น ความทุกข์ระทม ความเร่าร้อน และความปวดร้าว บางตอนมีลักษณะโศรกเศร้าอันยิ่งยวด จากการถูกกระทำทารุณตามอำเภอใจ ออกมาเป็น บทเพลง

“...ฝ่ายพวกลาวเป่าแคน แสนสะเหนาะ มาเสบเลาะ เข้ากับแคนแสนสะท้าน เป็นใจความยามยาก จากเวียงจันทน์ ตกมาอยู่เขตขันแคว้นอะโยทยา แสนอดแสนทน เหมือนตั้งคน ตกนารก มีตมฝนตก เทียวหยก ๆ ถือซ้องหนองคบ เทียวไล่จับกบทุ่งพระเม่น เป็อนเลนเป็อนตม เหม้นคบเหม้นคาว จับทั้งอ่างทั้งซิง จับทั้งอึ่งทั้งขาว จับทั้งเหนียวจับทั้งปู จับทั้งหนูทั้งองขา จับเอามาให้สิ้น เอามาต้มกินกับเหล้า เป็นกัมของเฮา แล้วเป็นเพาะเจ้าลาวอ้ายเพื่อนเอ๋ย”

รำแคน (เซ็งแคน) ของชาวลาวเวียง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วงกลองยาว

ชาวลาวเวียงบางพื้นที่มีวงกลองยาว และกลองรำที่มีผู้แสดง แสดงลวดลายในการตีบทพลิกแพลงต่าง ๆ เช่น ถองหน้า กลองด้วยศอก กระทุ้งด้วยเข่า เป็นต้น

การแต่งกายของวงกลองยาว

๑. ผู้ชาย นุ่งกางเกงขายาวครึ่งแข้ง สวมเสื้อคอกลม แขนสั้น เหนือศอก มีผ้าโพกศีรษะและผ้าคาดเอว

๒. ผู้หญิง นุ่งผ้าซิ่นมีเชิงยาวกรอมเท้า สวมเสื้อแขนกระบอกคอปิด ผ่าอกหน้า ท้มสไบทับเสื้อ สวมสร้อยตัวคาดเข็มขัดทับนอกเสื้อ สร้อยคอ และต่างหู ปล่อยผมทัดดอกไม้ด้านซ้าย

การละเล่น

เล่นวิ่งกระสอบ เป็นทั้งการละเล่นและกีฬาพื้นบ้านโดยผู้เล่นใช้ ๒ มือจับปากกระสอบให้เปิดกว้างแล้ว ขา ๒ ข้างสวมเข้าไปในกระสอบ ยืนอยู่ด้านหลังเส้นเริ่มการแข่งขัน เมื่อได้ยินสัญญาณไปยังเส้นชัย ผู้ที่วิ่งถึงเส้นชัยก่อนเป็นผู้ชนะ ซึ่งการวิ่งกระสอบนี้ นิยมเล่นกันในประเพณีวันสงกรานต์ ทำให้ เกิดความสนุกสนานและเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

เล่นตีจับ ต้องแบ่งผู้ เล่นออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายละเท่าๆกัน มีเส้นแบ่งเขตตรงกลาง ต้องตกลงกันว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายรุกไปก่อน คนหนึ่งที่เป็นฝ่ายรุกจะเริ่มข้ามเขต พอเข้าเขตฝ่ายตรงข้ามก็ต้องร้อง “ตี” ไม่ให้ขาดเสียง และวิ่งเอามือแตะตัวคนใดคนหนึ่งในฝ่ายรับ แต่จะหยุดหายใจไม่ได้ในขณะที่ร้อง

“ตี” นั้น ฝ่ายรับก็จะพยายามจับคนที่ร้อง “ตี” ไว้ ถ้าคนร้อง “ตี” เห็นว่าจะสู้ไม่ได้หรือจะต้องถอนหายใจต้องรีบถอยมาให้พ้นเส้นแบ่งเขต ถ้าถอยไม่ทันผู้ร้อง “ตี” หยุดถอนหายใจก็ต้องถูกจับตัวไว้เป็นเชลย แต่ถ้าคนที่ร้อง “ตี” แตะตัวฝ่ายรับได้คนที่ถูกแตะก็เป็นเชลยฝ่ายนี้ ฝ่ายที่ได้เชลยก็จะส่งคนร้อง “ตี” ไปแตะคนที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามอีก ถ้ายังจับไม่ได้ก็ผลัดกันรุกคนละครั้ง จนกว่าจะกวาดเชลยได้หมดก็ขึ้นตาใหม่

เล่นชักเย่อ

ชักเย่อเป็นการละเล่นในช่วงวันสงกรานต์ โดยแบ่งผู้เล่นเป็น ๒ ฝ่าย ๆ ละกี่คนก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน เมื่อแบ่งพวกได้แล้วก็ขีดเส้นแบ่งแดน หัวแถว (ถ้าเป็นชายเรียกพ่อหลัก ถ้าเป็นหญิงเรียกแม่หลัก) ของทั้งสองฝ่ายเหยียดแขนจับไม้ยึดแนวขนานกับพื้นทั้งสองมือ ไม้จะนอนขนานกับเส้นแบ่งแดน ลูกน้องของแต่ละฝ่ายเกาะเอาหัวแถวเรียงต่อ ๆ กัน เริ่มเล่นต่างฝ่ายพยายามดึงให้ฝ่ายตรงข้ามหลุดล้ำเข้ามาในแดนตน ฝ่ายใดหลุดล้ำถือเป็นฝ่ายแพ้ เมื่อแพ้ทั้งสองฝ่ายก็จะเริ่มต้นเล่นเพลงระบำกัน พอจบก็เริ่มชักเย่อกันใหม่

ในอดีตการละเล่นชักเย่อเป็นกิจกรรมที่สามารถเป็นสื่อชักนำให้หนุ่มสาวได้มาพบกัน ก็คืองานบุญและการละเล่นหลังทำบุญการเล่นชักเย่อก็เช่นกัน ทำให้หนุ่มสาวได้พบหน้าเกี่ยวพาราสีและสนุกสนานด้วยกัน แต่ปัจจุบันคนหนุ่มสาวมีโอกาสมานพบกันโดยไม่มีข้อจำกัด

เล่นกระโดดเชือก เลือกผู้เล่น ๒ คนมาจับปลายเชือกคนละข้าง แล้วแกว่งไปด้านข้างทางเดียวกัน ผู้เล่นที่เหลือเข้าไปกระโดดข้ามเชือกที่กำลังแกว่ง จะกระโดดทีละคนหรือพร้อมกันหลายๆ คนก็ได้ ถ้าใครกระโดดสะดุดเชือก หรือกระโดดคร่อมเชือก ถือว่าตายต้องไปถือเชือกแกว่ง และให้คนที่ถือเชือกอยู่เดิมมากระโดดแทน

เล่นลูกโจ (ลูกข้าง)

ลูกโจ หรือลูกข้างถือเป็นการละเล่น ที่มีการเล่นโดยการผูกด้วยเชือก และขว้างลูกข้างลงพื้นให้เกิดการหมุน โดยมีกติกาการเล่น

๑. หากขว้างลูกข้างไม่หมุนหรือออกนอกวงถือว่าแพ้
๒. ผู้แพ้จะต้องนำลูกข้างของตนวางในวงกลมเพื่อให้คนอื่นใช้ลูกข้างที่พันเชือกขว้างไปบนลูกข้างนั้นเป็นการลงโทษ

งานรื่นเริงประจำปี

งาน “สงกรานต์ลาวเวียงราชบุรี” จัดโดย อ.โพธาราม ร่วมกับเทศบาล ต.บ้านสิงห์ ได้กำหนดจัดงานสงกรานต์ เพื่อสืบสานประเพณีสงกรานต์ และสืบสานวัฒนธรรมชาวไทยพื้นถิ่นลาวเวียง ในพื้นที่ จ.ราชบุรี ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๗ เมษายน ของทุกปี ณ.สนามกีฬาโรงเรียนอนุบาลโพธาราม (ชุมชนวัดบ้านสิงห์) และบริเวณวัดบ้านสิงห์ ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม ในงานมีกิจกรรม อาทิ ร่วมพิธีบวงสรวงบรรพชน การแสดงรำเวียง ขบวนแห่ดอกไม้ การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน และชมมหรสพและการแสดงแสง สี